

SZENT KIRÁLYAINK KULTUSZA ÉS A SZÉKELEK

Augusztus 20-án, az esti órákban, a Duna Tv. körkapcsolásos ünnepi műsora magyarázatot akart találni arra a kérdésre, hogy a székelység körében miért erősebb, nagyobb Szent László kultusza, mint a Szent Istváné. E célból székeljudvarhelyi stúdiójába kapcsolt át, ahol annak vezetője próbálkozott (visszatérő kérdésével) meghívott történész és néprajzos vendégéből valamit kicsikarni a kérdésre. Zöld ágra nem jutott. A hiba, szerintem, ott csúszhatott be, hogy a múzeumigazgatóban (akinek mozgékony, leleményes tevékenységét, ha távolról is, de örömmel nyugtázom) a történész túlzottan felül kerekedett. Talán még ott is, hogy a műsorvezető mintha történelmi bizonyítékokkal datálható, igazolható választ várt volna. A válasz nemleges volt tehát a meghívott részéről, mondván, hogy a székelység első évszázadainak kutatásával még adós a tudomány, hogy ez még „fehér folt”. És ezzel a kérdés, másodszori próbálkozásra is le lett zárva.

Azt borítékolni merem, hogy a Szent László – Szent István „szimpátia”, illetve kultusz fokára (és más hasonló kérdésre) kizárólagosan csak a történelemtudomány nem fog válaszolni, bármennyire is átfogó és mély lesz. És mert a szóban forgó királyaink differenciált kultusza realitás a Székelyszéken (de nemcsak itt), és ha ez a kérdés az általános köztudatot foglalkoztatja, ha valóban valami többletet akarunk meg tudni e jelenség okán a székelyekről, talán a két szent királyunkról is, akkor szerintem más nézőpontot is kellene keresni, más ösvényen is meg kellene próbálni a megismerés elérésének lehetőségét.

A mítoszokra gondolok és a kérdés megválaszolására ezt az utat ajánlanám. Éspedig

azért, mert a két király kultusza (függetlenül attól, hogy a magyarság/ székhelység körében milyen fokot ért el) majdnem természetes kultuszok (óvatosságomra később fény derül), vagyis nem diktatórikusan kieroszakolt, szellemi vagy politikai centrumokból irányított/ vezérelt kultuszok. Mitikus tények, mítoszok generálnak kultuszt a dolgok természetes medrében. Ez így van, akár az áhítattörténetre, akár eszmetörténetre, tudattörténetre tekintek. Másodszor azért ajánlanám ezt az utat, mert természetes mítoszokkal nem szégyen összefogni a történelemtudománynak. Sok jelensége a világnak, emberiségnek – cselekvései, döntései, választásai, érzései, ellenérzései, titkai, jelképei, alkotásai stb. – a mítoszok segítségével, megszólításával fejthetők, érthetők, válaszolhatók meg. Vajon a nagy népek – németek, oroszok, franciák, olaszok, angolok stb., –, de a kis népek közül is – görögök, finnek, norvégok stb. – miért büszkéek mítoszaikra? Vajon miért védik mítoszaikat? Tanítással, mindenféle jelképpel, nemzeti ünnepekkel, ideológiákkal, művészeti alkotásokkal, szimbólumokkal – a kultúra minden szintjén – miért tartják ébren népeik, nemzeteik tudatában és lelkében? A modern európai kultúra nem a görög-római-keresztény mitológiából nőtte-e ki magát és tette kontinensünket csodálatossá, nagyszerűvé? Nekem most Schliemann, a fiatal német kereskedősegéd jut az eszembe, aki hitt Homérosz mítoszokra épített eposzaiban, meséiben, és elhatározta, hogy megkeresi Tróját. Még 140 évvel ezelőtt senki sem tudta, hogy hol volt Trója vára, sőt sokan abban sem hittek, hogy csakugyan létezett egykor, és abban sem, hogy volt egy trójai háború. Voltak világhírű tudósok, akik Tündérországnak, Óperenciás tengeren túli területnek tekintették az egészet. És Schliemann, a kereskedősegéd, a ma is amatőrnek nevezett régész éveken keresztül garast garas mellé rakott, a homéroszi szövegek leírásai alapján ásatásokhoz látott, és kiást a 3000 éves Trója romjait. A homéroszi mesékből indult ki és városok feltárásához jutott el. Azaz a tudományos megismeréshez. Trója létéről álmódott és Trója valóságáról győzte meg a tudományos világot. Említhetném a Grimm testvérek tettét, akik az általuk összegyűjtött népmesék alapján, óriási intellektuális erőfeszítéssel rekonstruálták a német mitológiát, ami aztán a nemzeti kulturális és politikai ébredés erjesztője lett, végkifejlete pedig a német állam megteremtése.

Szent királyaink kultusza és a székelyek

Írta: Balázs Lajos

2011. szeptember 14. szerda, 07:45 - Módosítás: 2013. december 09. hétfő, 12:33

Szent királyaink kultusza és a székelek

Írta: Balázs Lajos

2011. szeptember 14. szerda, 07:45 - Módosítás: 2013. december 09. hétfő, 12:33

